

[Holger Andersen.]

under nogen Omstændighed kunde tænkes at gaa med dertil, men de militære Sanktioner skal i givet Fald være Genstand for en anbefaling, for en Henstilling fra Raadets Side, og jeg tror, de fleste Mennesker maa være enige i, som det ogsaa i sin Tid er sagt fra radikal Side, at en saadan Henstilling i givet Fald vilde gøre sig gældende med svært tyngende Vægt. Og i alt Fald forudsætter jo selve Begrebet „militære Sanktioner“ implicite som en Kendsgerning, at de Stater, der sluttede sig til Folkeforbundspagten i 1920, er i Besiddelse af Midlerne til, hvis Omstændighederne taler derfor, og hvis man imødekommer en Henstilling fra Folkeforbundsraadet, da at kunne fyldestgøre den.

Hele denne samlede Udvikling gaar alt-aa ud fra den Opfattelse, at Folkeforbundsmedlemmerne skal staa Last og Brast mod den fælles Fjende, Pagtbryderen, i saa Tilfælde kendes der ingen Neutralitet. Man maa vel ogsaa sige, at skal der overhovedet være Mening i det hele, saa maa man anerkende som Udgangspunkt Solidaritetsbegrebet paa selve Folkeforbundspagten Grundlag, og ikke blot anerkende dette moralsk og hele Tiden ville hævde det som en moralsk Faktor, et moralsk Element, men anerkende det *juridisk*, som det juridiske Grundlag, det fuldkomne nye folkeretlige Grundlag, paa hvilket Folkeforbundspagten er bygget op, og det forekommer mig mærkeligt, at navnlig de Partier, som altid saa stærkt hævder Nødvendigheden af det mellemfolkelige Samarbejde og altid kaster sig i Brechen derfor, Gang paa Gang vil søge at forflygtige og udviske selve det Solidaritetsgrundlag, paa hvilket denne nye Udvikling bygger.

Naturligvis rummer det Risiko — det gør det, det rummer Risiko for at blive blandet ind i mere eller mindre fjerntliggende, det kan saamænd ogsaa mange Gange være os helt uvedkommende Konflikter, det begrænser i høj Grad Statens Handlefrihed i en given Situation, det fører mere og mere bort fra den gamle Neutralitet, og her i Norden har man jo i Kraft af Aartiens traditionelle Udenrigspolitik, i Kraft af Aartiens traditionelle Neutralitetspolitik set med megen Betænkelighed paa disse Konsekvenser. Og jeg forstaa fuldt ud, at man har set med megen Betænkelighed paa de Konsekvenser, som denne Udvikling eventuelt kan medføre. Allerede i den fælles skandinaviske Komité, der nedsattes under Verdenskrigen for at forberede de den Gang neutrale Staters, i dette Tilfælde de skandi-

naviske Staters Ønsker med Hensyn til de Retningslinier, man kunde ønske lagt til Grund for en mellemfolkelig Ordning, en Komité, i hvilken bl. a. den højtærede tidligere Statsminister, det nuværende ærede Medlem Hr. N. Neergaard havde Sæde, var man meget stærkt inde paa dette, og denne Komité's Indstilling er i høj Grad præget af de traditionelle nordiske udenrigspolitiske Neutralitetssynspunkter. Det samme gjorde sig gældende i de Forhandlinger, der fandt Sted paa Fredskonferencen i 1919, i hvilke baade det ærede Medlem Hr. N. Neergaard og den nuværende højtærede Udenrigsminister deltog. Jeg forstaa fuldt ud disse Synspunkter, og med hele den usikre Fremtid, med alle de store Vanskeligheder for Øje finder jeg, at de nordiske Stater ikke kunde have ført nogen anden Politik paa dette Omraade end den, der blev ført. Endnu under de første Folkeforbundsfor-samlinger i 1920 og 1921 gjorde de samme Tendenser sig meget stærkt gældende.

Jeg tænker bl. a. paa de Beslutninger, som toges i den anden Folkeforbundsfor-samling i 1921; og det er mig ikke bekendt, at der paa dette Punkt har været nogen Divergens mellem det ærede Medlem Hr. Holstein og f. Eks. andre Medlemmer af den danske Delegation. Disse Direktiver, navnlig med Hensyn til Pagtens Artikel 16, vedtoges den Gang, og det var Direktiver, der i høj Grad prægedes af disse traditionelle nordiske Synspunkter.

Men det nytter jo ikke at lukke Øjnene for den Kendsgerning, at Udviklingen siden er gaaet i en ganske anden Retning. Dette gav navnlig Genèveprotokollen af 1924 Udtryk for. Dette vil ogsaa uundgaeligt Kellogg-Pagtens Indarbejdelse i Folkeforbundspagten, hvis den en Gang sker, komme til at give Udtryk for; og det nytter ikke at lukke Øjnene for, at disse Tanker, som i videst muligt Omfang søger at hævde Neutralitetsretten og dermed Muligheden for at staa udenfor eventuelle Forviklinger, disse Tanker, som har dyb Rod i vor Historie, og som altid vil komme til og maa komme til at øve en dyb Indflydelse paa den Udenrigspolitik, dette Land maa føre — det nytter ikke at lukke Øjnene for den Kendsgerning, at disse Tanker ikke er Nutidens og Fremtidens Tanker paa Folkerettens Omraade. Kellogg-Pagtens eventuelle Indarbejdelse i Folkeforbundspagten vil, hvis den gennemføres, yderligere underbygge dette. Den fylder det berømte Hul i Folkeforbundspagten Artikel 15. Den indskrænker derigennem Antallet af lovlige Krige, idet det nu ikke